

Drugi projektni rezultat:

Alati za e-učenje o zelenom i društvenom poduzetništvu

Modul 1

Definicija pravnog okvira socijalnog i zelenog poduzetništva u partnerskim zemljama

Razvio

Partner br. 3, Chambre de Commerce Belgo-Italienne

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

PROJEKTNI BROJ – 2021-1-EL02-KA220-YOU-000029015

Modul 1 : Definicija pravnog okvira socijalnog i zelenog poduzetništva u partnerskim zemljama

<p>Cilj modula:</p>	<p>Cilj ovog modula je pružiti sudionicima opće znanje o trenutnom pravnom okviru za zeleno i društveno poduzetništvo. Također ilustrira u kojem smjeru se kreću europske politike, koji su prioriteti i koji su ključni elementi za poticanje poduzetničkog obrazovanja, uvijek u skladu s važećim pravnim okvirom.</p>
<p>Ciljevi učenja:</p>	<p>Ciljevi učenja ovog modula su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvažavanje normativnih izvora socijalnog i zelenog poduzetništva • Identificiranje europskih prioriteta u smislu zelenog i društvenog poduzetništva • Stjecanje veće svijesti o europskoj politici obrazovanja za poduzetništvo • Razumijevanje društvene uloge poduzetnika
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>Do kraja ovog modula, učenik bi trebao moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznavati trenutni regulatorni okvir koji se tiče zelenog i društvenog poduzetništva • Prepoznati europske prioritete u području zelenog i društvenog poduzetništva • Prepoznati europsku politiku u obrazovanju za poduzetništvo
<p>Sadržaj:</p>	<p>Uvod</p> <p>Europa treba više ljudi koji se mogu uhvatiti u koštac s izazovima s kojima se suočavamo – ljudi s pravim znanjem, vještinama i stavovima koji će ideje pretvoriti u djela za poboljšanje našeg društva. Drugim riječima: ljudi s poduzetničkim kompetencijama. Trebamo ih kako bismo svladali digitalnu tranziciju, klimatsku krizu i oporavak nakon pandemije. Trebamo ih u vladama, poduzećima, civilnom društvu, školama i visokom obrazovanju. Za razvoj potrebne kompetencije ključno je pravo obrazovanje.</p> <p>TEMA 1. EUROPSKA PERSPEKTIVA</p> <p>1.1 Što je obrazovanje za poduzetništvo 1.2 Ključne aktivnosti za poticanje EE u Europi 1.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p> <p>TEMA 2. BELGIJSKI PRAVNI OKVIR</p> <p>2.1 Zakon 2.2 Trenutno stanje 2.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p> <p>TEMA 3. TALIJANSKI PRAVNI OKVIR</p> <p>2.1 Zakon 2.2 Trenutno stanje 2.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p> <p>TEMA 4. RUMUNJSKI PRAVNI OKVIR</p> <p>4.1 Zakon 4.2 Trenutno stanje 4.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p>

	<p>TEMA 5. GRČKI PRAVNI OKVIR 5.1 Zakon 5.2 Trenutno stanje 5.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p>
	<p>TEMA 6. HRVATSKI PRAVNI OKVIR 6.1 Zakon 6.2 Trenutno stanje 6.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p>
	<p>TEMA 7. BUGARSKI PRAVNI OKVIR 7.1 Zakon 7.2 Trenutno stanje 7.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p>
	<p>TEMA 8. POLJSKI PRAVNI OKVIR 8.1 Zakon 8.2 Trenutno stanje 8.3 Zaključci Food for thought questions (3 pitanja)</p>
	<p>Studije slučaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zakon o socijalnim zadrugama u Italiji: Prilagodba postojećeg zakona o zadrugama za potporu razvoju socijalnog poduzeća Informacije predstavljene u ovoj studiji slučaja korisne su zelenim i društvenim poduzetnicima jer je talijanski zakon 381/1991 o socijalnim zadrugama pionirski pravni okvir, budući da je to bio prvi zakon koji posebno priznaje i regulira socijalna poduzeća u Italiji. Inspirirao je slične zakone u Europi i globalno, poput Portugala, Francuske, Španjolske, Južne Koreje i Sjedinjenih Država. Od tada je Zakon o socijalnim zadrugama doživio nekoliko revizija i omogućio razvoj zakonskih okvira za druga područja socijalne ekonomije. https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c34f18e1-en/index.html?itemId=/content/component/c34f18e1-en#countryli_container4 Uredba o socijalnim poduzećima iz Bruxellesa iz 2018. (Belgija): uključiv proces donošenja politika za sukonstruiranje pravnog okvira za socijalna poduzeća Informacije predstavljene u ovoj studiji slučaja korisne su za zelene i društvene poduzetnike jer je pri dizajniranju pravnih okvira ključan proces uključivog savjetovanja, jer pročišćava način na koji kreatori politika razumiju socijalna poduzeća i tako osigurava da su pravni okviri relevantni, primjereni i zadovoljavaju potrebe relevantnih dionika. Konačno, sukonstruiranje pravnog okvira pomaže u izbjegavanju problema u praktičnoj provedbi, poboljšava usklađenost i prihvaćanje takvog okvira i povećava povjerenje javnosti u vladu. https://www.oecd-ilibrary.org/sites/0836de2a-en/index.html?itemId=/content/component/0836de2a-en
	<p>3 Aktivnosti</p>
	<p>Dodatno čitanje (popis dodatnog materijala)</p>
	<p>Kviz (10 pitanja)</p>

	Reference
Dodijeljeno vrijeme:	5 sati
Hashtag modula	#pravni okvir

Uvod

U Europi postoji potreba za većim brojem ljudi sposobnih uhvatiti se u koštac s izazovima s kojima se suočavamo, ljudi sa znanjem, vještinama i stavovima potrebnim za pretvorbu ideja u djelo za poboljšanje našeg društva. Drugim riječima: ljudi s poduzetničkim kompetencijama. Trebamo ih ako želimo uspješno prevladati digitalnu tranziciju, klimatsku krizu i oporavak nakon pandemije. Trebamo ih u vladama, poduzećima, civilnom društvu, školama i visokom obrazovanju. Za razvoj potrebnih kompetencija bit će ključno kreiranje odgovarajuće vrste obrazovanja.

Imajući to na umu, ovaj modul ima za cilj dati doprinos u pravom smjeru pružajući sudionicima opće znanje o pravnom okviru za zeleno i društveno poduzetništvo koji se trenutno provodi u partnerskim zemljama. Modul također ocrtava smjer u kojem se kreću europske politike, njihove prioritete, kao i koji su ključni elementi za promicanje poduzetničkog obrazovanja, unutar postojećeg pravnog okvira.

Kako bi se ispunili gore navedeni ciljevi, za ovaj modul razvijena su četiri cilja učenja: sudionici će steći znanja o normativnim izvorima socijalnog i zelenog poduzetništva, postati sposobni identificirati prioritete EU-a u ovom području, biti svjesni europske politike za poduzetničko obrazovanje, te razumiju važnost uloge koju poduzetnici imaju u društvu općenito.

Tema 1. EUROPSKA PERSPEKTIVA

1.1 Što je obrazovanje za poduzetništvo

Obrazovanje za poduzetništvo (EE) temelji se na rješavanju problema i takozvanih 'četiri C': komunikacija, suradnja, kreativnost i kritičko razmišljanje. Kombinira eksperimentalno učenje, izgradnju kompetencija i, što je najvažnije, promjenu načina razmišljanja. EE je usmjeren na sve razine obrazovanja, od vrtića preko osnovne i srednje škole, do strukovnog, višeg i stručnog obrazovanja. Ne radi se samo o pokretanju poduzeća, već može biti dragocjeno i za zaposlenike i samozaposlene. EE je za cjeloživotno učenje s odgovarajućim sadržajima, metodama i alatima na svakoj razini. Prednosti EE mogu biti znatne, na primjer, mladi ljudi koji su prošli ovu obuku vjerojatnije će osnovati vlastite tvrtke, a dodatno se pokazalo da su poslovi koje su pokrenuli ti ljudi ambiciozniji¹.

Važan dio znanja za buduće poduzetnike je na primjer operativna definicija socijalnog poduzeća u EU. Prema Inicijativi za društveno poduzetništvo (SBI) iz 2011.², društveno poduzeće je poduzeće: čiji je primarni cilj postići društveni učinak, a ne stvaranje dobiti za vlasnike i dioničare; koja koristi svoje viškove uglavnom za postizanje ovih društvenih ciljeva; kojim se upravlja na odgovoran, transparentan i inovativan način, posebice uključivanjem radnika, kupaca i dionika na koje utječe njegova poslovna aktivnost. Ova definicija raspoređuje ključne značajke društvenog poduzeća u tri dimenzije: poduzetničku dimenziju, društvenu dimenziju i dimenziju koja se odnosi na strukturu upravljanja. Pod uvjetom da je potraga za eksplicitnim društvenim ciljevima prioritet kroz ekonomske aktivnosti, ove tri dimenzije mogu se kombinirati na različite načine; njihova je uravnotežena kombinacija najvažnija pri utvrđivanju granica društvenog poduzeća.

EU također svoju pozornost posvećuje zelenom poduzetništvu. Naime, Europski zeleni dogovor nova je strategija rasta EU-a, a cilj mu je transformirati EU u moderno, resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo, bez neto emisija stakleničkih plinova do sredine stoljeća. U tom okviru, nova industrijska strategija za Europu predvodit će zelene i digitalne prijelaze pomažući industrijama da smanje svoj ugljični otisak pružanjem pristupačnih, čistih tehnoloških rješenja i razvojem novih poslovnih modela. Kao primarno sredstvo inovacija, mala i srednja poduzeća (MSP) moraju se imati na umu u svim aktivnostima u okviru ove Strategije³. To se odražava na horizontalan način povećanom pozornošću na regulatorna opterećenja za mala i srednja poduzeća. Nove će mjere jako koristiti malim i srednjim poduzećima i novoosnovanim poduzećima, bilo da se radi o ojačanom jedinstvenom tržištu, smanjenoj ovisnosti o opskrbi ili ubrzanoj zelenoj i digitalnoj tranziciji.

1.2 Ključne aktivnosti za poticanje EE u Europi

Europska komisija prepoznaje važnost obrazovanja o poduzetništvu, stoga ima za cilj promicanje ove prakse na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Naponi moraju biti usmjereni na sve donositelje odluka u vladama, školama i visokom obrazovanju, civilnom društvu i gospodarstvu.

¹ https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf

² https://www.ess-europe.eu/sites/default/files/publications/files/ke-01-20-768-en-n_1.pdf

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Zahvaljujući projektu „Aktivnosti vršnjačkog učenja u obrazovanju o poduzetništvu i ženskom poduzetništvu” Europska komisija identificirala je 5 glavnih radnji koje bi donositelji odluka mogli poduzeti ⁴. Prvi je povećanje EE kompetencije nastavnika, u tu bi svrhu mogla biti korisna paneuropska mreža suradničkog učenja i učitelja EE. Drugo, vladina tijela, obrazovne institucije, poduzeća i akteri civilnog društva mogli bi surađivati na razvoju strategija, planova politike i nastavnih planova i programa EE, snažna europska platforma za EE bila bi od pomoći. Također je ključno podići svijest o dobrobitima EE među obrazovnim institucijama, roditeljima i širom zajednicom. Mjerenje i usporedba EE prakse i utjecaja na europskoj razini moglo bi omogućiti EE da doprinese ključnim programima europske politike. Konačno, razmjena znanja i iskustava o EE izgradnjom nacionalnih i međunarodnih mreža uspjela bi poboljšati poučavanje i učenje o EE.

1.3 Zaključci

Posljednjih godina EE je postala značajno područje razvoja politika u europskim zemljama. Na europskoj razini dio je europske agende vještina. Usko je povezan s europskom zelenom i digitalnom tranzicijom i gospodarskim oporavkom nakon COVID-19. To se može pripisati činjenici da znanje o poduzetništvu igra presudnu ulogu u današnjem vremenu, u kojem se suočavamo s ozbiljnim izazovima u rasponu od klimatskih promjena do zagađenja i sve većeg jaza u bogatstvu. U tom kontekstu, bit će posebno korisno usredotočiti se na razvoj društvenih poduzeća, jer su to inicijative stvorene u zajednicama kako bi koristile samim zajednicama, a često i okolišu, jer se odlučuju za zapošljavanje lokalne radne snage i resursa.

Pitanja za razmišljanje

- Održavaju li se tečajevi poduzetničkog obrazovanja (EE) u vašoj zemlji u ovom trenutku?
- Smatrate li da bi zeleno i društveno poduzetništvo trebalo biti dio kurikuluma?
- Koje bi druge politike EU trebalo provesti za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Tema 2. BELGIJSKI PRAVNI OKVIR

2.1 Zakoni

Koncept socijalnog poduzeća u Belgiji još nije jasno definiran. Granice sektora još se utvrđuju. U budućnosti će se fokus vjerojatno ili koncentrirati na određene simbolične organizacijske oblike i sektore aktivnosti ili će se koristiti širokim pogledom kroz skup razlikovnih kriterija. Posljedično, nijedan poseban zakon ne obuhvaća u potpunosti opseg socijalnog poduzeća u Belgiji. Umjesto toga, postoji niz zakona, regionalnih uredbi i javnih odredbi koje se odnose na specifične pravne oblike, sektore djelatnosti i vrste društvenih misija. Postoji velik opseg politika i zakonskih odredbi koje se potencijalno mogu primijeniti na socijalna poduzeća u različitim sektorima i nemoguće je dati iscrpan popis svih tih mjera.

Brojčano većina društvenih poduzeća djeluje kao udruga. Također su važne, ali manje brojne, zaklade, uzajamna društva, zadruge i društva za društvenu namjenu – ove posljednje dvije kategorije često su se međusobno kombinirale sve do reforme iz 2019., koja je ukinula tvrtke za društvenu namjenu i uvela akreditaciju društvenih poduzeća koji je dostupan samo za zadruge.

U kontekstu Zakona o trgovačkim društvima, 1995. godine stvoren je okvir poduzeća društvene namjene. Taj okvir nije bio novi pravni oblik; zapravo, sve vrste organizacija mogle su usvojiti status poduzeća društvene namjene, pod uvjetom da "nisu posvećene bogaćenju svojih članova", a njihovi statuti ispunjavali su niz uvjeta.

Stoga se vrlo velik broj društvenih poduzeća razvio bez korištenja pravnog okvira društva za društvenu namjenu, već usvajanjem udruge (VZW/ASBL), zadruge (bez formalne društvene svrhe), uzajamnog ili, u manjoj mjeri, društva po udjelu oblik. Zakon o udrugama znatno je izmijenjen 2019. kako bi se ojačala "poduzetnost" udruga. Suprotno onome što je prije bilo dopušteno, udruge mogu, kao i poduzeća, razvijati gospodarske aktivnosti industrijske ili komercijalne prirode, čak i kao svoju glavnu djelatnost.

Nedavne zakonske izmjene također su potvrdile sklonost zadruga prema ostvarivanju ciljeva od općeg interesa. Od 2019. samo zadruge mogu biti akreditirane kao socijalna poduzeća kroz novu shemu akreditacije, pod uvjetom da ispune popis od devet uvjeta.

Dok se većina javnih politika za socijalna poduzeća sada razvija na regionalnoj razini, vrijedi spomenuti da su zakonske odredbe za sve pravne oblike (udruge, zaklade, zadruge, uzajamna društva i druga poduzeća, kao i akreditacija kao socijalnog poduzeća) još uvijek regulirane na saveznoj razini. Primjerice, prepoznavanje zadruga organizirano je kroz Nacionalno vijeće za suradnju.

2.2 Trenutno stanje

Precizne brojke nisu dostupne zbog nejasnih granica socijalnog poduzeća, različitih modela i nedostatka općeg pravnog ili statutarnog okvira. Međutim, nekoliko je izračuna napravljeno korištenjem dva pristupa: pristupom "odozdo prema gore" koji

⁴ https://eisma.ec.europa.eu/peer-learning-entrepreneurship-education-and-womens-entrepreneurship_en

sažima poznate brojke za neke od tipova društvenih poduzeća koje je najlakše definirati; i „uključiv“ pristup, koji okuplja populacije organizacijskih oblika, uključujući određeni udio koji se može smatrati društvenim poduzećima prema operativnoj definiciji EU-a. Dok izračuni odozdo prema gore vjerojatno podcjenjuju broj društvenih poduzeća, jer se fokusiraju samo na one tipove koji se mogu lako identificirati, uključivi izračuni vjerojatno precjenjuju broj organizacija. Posljedično, pristup odozdo prema gore i inkluzivni pristup prilično se razlikuju kada je riječ o pružanju statistike— oko 3 000 odnosno 18 000 organizacija. Stoga se čini da je razlika u brojevima uglavnom povezana s različitim tumačenjima fenomena socijalnog poduzeća i različitim načinima njegovog uokvirivanja—ili kao vrlo specifičnog i osebujnog oblika, ili kao "područja" različitih organizacija smještenih između javnosti i privatne profitne sfere. Ako se pozovemo na operativnu definiciju EU-a i široko shvaćanje gospodarske aktivnosti kao proizvodnje dobara i usluga, vjerojatno je da će se brojke prikloniti onima predloženim uključivim pristupom.

Procjenjuje se da su radnici uglavnom koncentrirani u udrugama (89%), dok je ostatak raspoređen među zakladama (3,7%), zadrugama i/ili društvima društvene namjene (3,6%), zajedničkim društvima (3,7%).

2.3 Zaključci

Važna rasprava odnosi se na različite koncepte i vizije društvenog poduzeća. Na primjer, nedavna pojava tržišnih pristupa nije pozdravljena od strane uspostavljenih mreža socijalne ekonomije. Zabrinutost uključuje: pristranost prema privlačnoj komunikaciji; ideja da društveni poduzetnici mogu riješiti sve društvene bolesti; fokus na tržišne diskurse, alate i resurse; individualni "herojski" poduzetnici umjesto kolektivne akcije; otvoreno široke definicije; i dinamika privatizacije koja nadvladava javno djelovanje. Nasuprot tome, novije mreže društvenog poduzetništva zabrinute su zbog toga što etablirani akteri: predstavljaju restriktivne definicije; previše ovise o javnoj potpori; previše su usredotočeni na određene društvene ciljeve; previše su kruti za generiranje inovativnih rješenja; a previše su nevoljni da se legitimiraju i uđu u dijalog s novim pristupima. Također se može tvrditi da struktura političkog djelovanja dijeli sektor na "ekonomski" i "društveni". Takvu praksu podupiru i mediji i javno mnijenje.

Ukratko, može se primijetiti da se, u skladu s pojavom društvenih ulaganja na međunarodnoj razini, u Belgiji razvio tržišno orijentirani trend koji se prevodi u pojmove društvenog poduzetništva i društvenih poduzetnika, a ne u društveno poduzeće.

Pitanja za razmišljanje

- Mislite li da je nepriznavanje na nacionalnoj razini protiv interesa društvenih poduzeća?
- Mislite li da je podjela sektora na "gospodarski" i "društveni" u suprotnosti s interesima društvenih poduzeća?
- Koje bi politike Belgija trebala provesti za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Tema 3. TALIJANSKI PRAVNI OKVIR

3.1 Zakon

Koncept "društvenog poduzeća" u Italiji je uveden ranije nego drugdje. Godine 1991., nakon više od 10 godina nereguliranog razvoja, "socijalne zadruge" su zakonom priznate kao zadruge koje djeluju sa svrhom "ostvarivanja općeg interesa zajednice u humanističkoj promociji i socijalnoj integraciji građana". Općenitiji pravni okvir uveden je 2005.-2006., stvarajući pravnu kategoriju "društvenog poduzeća". Omogućio je širem krugu pravnih osoba da se kvalificiraju kao društveno poduzeće i proširio dopuštena područja djelovanja. Dok socijalne zadruge, udruge i zaklade koje se bave pružanjem usluga nastavljaju rasti u smislu broja, prometa i zaposlenih, broj registriranih društvenih poduzeća pokazuje nesrazmjerno mali porast. Stoga je, s ciljem ponovnog pokretanja društvenog poduzeća pod krinkom „trećeg sektora“, 2016./2017. doneseno novo zakonodavstvo koje uvodi neke ključne promjene s ciljem pružanja zajedničkog okvira i za treći sektor i za socijalna poduzeća. Dok štiti neunosnu misiju društvenog poduzeća, zakon ima za cilj učiniti kvalifikaciju društvenog poduzeća privlačnijom kako za potencijalno prihvatljive organizacije tako i za investitore.

Društvena poduzeća isključivi su predmet uredbe 112/2017. U skladu s operativnom definicijom EU-a, društveno poduzeće sada se definira kao "privatna organizacija koja vodi poduzetničke aktivnosti u građanske, solidarne i društvene svrhe i raspoređuje dobit prvenstveno za postizanje svoje korporativne svrhe usvajanjem odgovornih i transparentnih modaliteta upravljanja i favoriziranjem najvećih moguće sudjelovanje zaposlenika, korisnika i drugih dionika zainteresiranih za njegove aktivnosti".

3.2 Trenutno stanje

Kada se uzme u obzir cijeli niz društvenih poduzeća koja djeluju u Italiji, bez obzira na njihov pravni oblik, pojava se pokazuje brojčano značajnom. Na temelju dostupnih podataka o socijalnim zadrugama, socijalnim poduzećima te udrugama i zakladama s tržišnom djelatnošću, procijenjeni broj socijalnih poduzeća u 2017. iznosio je više od 102.000 s gotovo 900.000 plaćenih radnika i godišnjim prometom od 42,700 milijuna eura. Prema popisu stanovništva, 2017. u Italiji je bilo aktivno 350 000 neprofitnih organizacija, od kojih su 4,5 % (15 770) bile socijalne zadruge, 85,1 % udruge, 2,1 % zaklade i 8,3 % drugi pravni oblici (uglavnom vjerski subjekti) (Lori 2019.). Kada je u pitanju distribucija radne snage: 36,4% bilo je zaposleno u organizacijama

koje vode socijalne usluge; 22,6% po organizacijama koje se bave zdravstvenim uslugama; 11,6% u organizacijama za radnu integraciju (tj. socijalnim poduzećima), a samo 6,3% u organizacijama koje pružaju kulturne, sportske i rekreacijske usluge.

3.3 Zaključci

Društvena poduzeća važan su i rastući sektor talijanskog gospodarstva. Dok je integracija društvenih poduzeća u sustav socijalne skrbi bila ključna u poticanju njihove replikacije, snažna ovisnost društvenih poduzeća o javnim politikama, sa sve većom upotrebom konkurentnih natječaja temeljenih na najnižoj cijeni, kontekstualno je pridonijela ograničenju njihovih inovativno ponašanje i budući razvoj. To je, s jedne strane, usporilo mogućnosti širenja društvenih poduzeća. S druge strane, stvorio je poticaj društvenim poduzećima da se diverzificiraju na nova tržišta, uključujući novu potražnju privatnih korisnika. Ključni izazov za društvena poduzeća koja pružaju usluge općeg interesa jest eksperimentiranje s novim ciklusima inovacija u zdravstvenim i obrazovnim domenama i povećanje pružanja korporativnih usluga socijalne skrbi namijenjenih zaposlenicima, obiteljima i korisnicima poduzeća. Što se tiče društvenih poduzeća za radnu integraciju (WISE), koja od samog početka manje ovise o javnim resursima, ključni izazov je prebacivanje s područja s niskom dodanom vrijednošću na poslovanje koje može poticati više profesionalne profile u korist radnika u nepovoljnom položaju koji su već zaposleni. Još jedna strategija, koju bi trebalo dodatno iskoristiti, je jačanje partnerstva s konvencionalnim poduzećima.

Pitanja za razmišljanje

- Razmislite o ulozi financijskih poticaja u odluci o osnivanju društvenog poduzeća.
- Kakvo je vaše mišljenje o društvenim poduzećima koja pružaju usluge korporativne socijalne skrbi?
- Koje bi politike Italija trebala provesti za poticanje društvenog i zelenog poduzetništva?

Tema 4. RUMUNJSKI PRAVNI OKVIR

4.1 Zakon iz 2015. godine

U Rumunjskoj se pravno priznavanje socijalnog poduzeća dogodilo u širem kontekstu osmišljavanja općeg zakonodavnog okvira za socijalnu ekonomiju. Prema Zakonu 219/2015, "socijalna ekonomija je skup aktivnosti organiziranih neovisno o javnom sektoru, čija je svrha služiti općem interesu, interesima zajednice i/ili osobnim nematerijalnim interesima, povećanjem zapošljavanje osoba koje pripadaju ranjivoj skupini i/ili proizvodnju i opskrbu robom, pružanje usluga i/ili izvođenje radova.

U Rumunjskoj se koncept društvenog poduzeća odnosi na način poslovanja, a ne na pravnu osobu. Certifikat za socijalno poduzeće izdaju županijski zavodi za zapošljavanje na razdoblje od 5 godina, pod uvjetom da je pravna struktura koja podnosi zahtjev za certifikat u skladu s načelima socijalne ekonomije i sljedećim kriterijima: djeluje u društvene svrhe i/ili u opći interes zajednice; raspoređuje najmanje 90% svoje dobiti za ostvarivanje društvenog cilja i stvaranje zakonske rezerve; obvezuje se prenijeti imovinu preostalu nakon likvidacije na jedno ili više društvenih poduzeća; primjenjuje načelo socijalne jednakosti prema zaposlenicima, osiguravajući poštene stope plaća.

Zakon 219/2015 navodi vrste organizacija (zadruga, kreditne zadruge, udruge, zaklade, udruge za uzajamnu pomoć i druge subjekte koji ispunjavaju socijalno-ekonomska načela) koje se mogu priznati kao socijalna poduzeća.

Zakon također po prvi put uređuje poseban oblik socijalnog poduzeća za radnu integraciju, „društveno poduzeće za socijalno uključivanje“. Kao i socijalno poduzeće, poduzeće za socijalno uključivanje nije pravni oblik organizacije, već status koji može dobiti privatna organizacija koja obavlja gospodarsku djelatnost s ciljem osiguravanja socio-poslovnog uključivanja osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada.

4.2 Trenutno stanje

Zbog stupnja birokratiziranosti procesa certificiranja i zbog činjenice da su fiskalne i financijske nagrade povezane s njim ograničene, socijalna poduzeća pokazuju samo ograničen interes da se službeno registriraju kao takva: do kolovoza 2019. samo je 114 društvenih poduzeća imalo upisano u Nacionalni registar socijalnih poduzeća, od čega je 12 socijalno integracijskih poduzeća. U Rumunjskoj većinu inicijativa pokreću udruge i zaklade, koje često osnivaju poslovne subjekte pod vlastitom kontrolom s ciljem vođenja gospodarskih aktivnosti. Većina rumunjskih društvenih poduzeća mala su. Identificirana su četiri glavna tipa društvenih poduzeća: poduzetničke neprofitne organizacije (udruge i zaklade), udruge za uzajamnu pomoć (uglavnom udruge za uzajamnu pomoć umirovljenika), socijalna poduzeća za radnu integraciju (uključujući dva modela: zaštitne radionice i socijalno uključivanje društvena poduzeća) i zadruge koje teže ciljevima od općeg interesa.

Udruge i zaklade koje obavljaju poduzetničke aktivnosti najdinamičniji su akteri u rumunjskom društveno-ekonomskom sektoru.

Podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju da je u 2015. godini u zemlji bilo aktivno 42.707 udruga i zaklada koje su zapošljavale 99.774 osobe.

4.3 Zaključci

Rumunjsko zakonodavstvo o socijalnom poduzeću usredotočuje se gotovo isključivo na socijalna poduzeća za radnu integraciju i na razvoj inicijativa potaknutih izvana, potaknutih postojanjem izdašnog financiranja za projekte radne integracije za skupine u nepovoljnom položaju. Rumunjski SE sektor suočava se s nekoliko izazova. Prvo, postoji rastuća potražnja za uslugama od općeg interesa. Rumunjski sektor socijalnih usluga nedovoljno je razvijen i nedovoljno financiran, ali potražnja za socijalnim uslugama brzo raste, osobito u slučaju usluga za starije osobe.

Drugo, nedostatak svijesti i slabo razumijevanje identiteta i društvene korisnosti društvenih poduzeća od strane donositelja odluka i šire javnosti, koji ih ne povezuju s pojmom poduzetništva, predstavljaju prepreku za njihov razvoj.

Konačno, javna potpora razvoju socijalnih poduzeća ostaje ograničena. Osim potpore socijalnim poduzećima za radnu integraciju, javna sredstva za potporu aktivnim društvenim poduzećima odozdo prema gore vrlo su oskudna, poduzetničke aktivnosti udruga i zaklada ne potiču niti podupiru javne vlasti.

Pitanja za razmišljanje

- Koje su prednosti shvaćanja koncepta 'društvenog poduzeća' kao načina poslovanja, a ne pravne osobe?
- Razmislite o važnosti da javnost razumije poduzetnički potencijal društvenih poduzeća.
- Koje bi politike Rumunjska trebala provesti za poticanje društvenog i zelenog poduzetništva?

Tema 5. GRČKI PRAVNI OKVIR

5.1 Zakon

Zakon 4019/2011, odobren 2011. godine, bio je prvi grčki zakon o socijalnoj ekonomiji i socijalnom poduzetništvu. Neposredno nakon toga, također zahvaljujući razdoblju društvenih mobilizacija došlo je do brzog porasta broja društvenih poduzeća. Zakon 4430/2016, koji je zamijenio prijašnji Zakon 4019/2011, ne uvodi izričito socijalno poduzeće kao zaseban pravni subjekt. Umjesto toga, priznaje tri različita pravna oblika koja definiraju SSE (socijalno i solidarno gospodarstvo) sektor zemlje. Od njih samo dva ispunjavaju operativnu definiciju EU-a: poduzeća socijalne zadruge (SCE) i socijalne zadruge s ograničenom odgovornošću (KoiSPE). Zakonom 4430/2016 usvojena je operativnija logika koja se temelji na kriterijima: nema potrebe da subjekt gotovo bilo kojeg pravnog oblika mijenja svoj status kako bi bio dio službenog spektra SSE-a i registrirao se na NRSSE (Nacionalni registar socijalnih usluga i solidarna ekonomija). Ono što se traži jest usklađenost s nizom operativnih kriterija koji se tiču njegovog cilja, upravljanja, ekonomske pravednosti, raspodjele dobiti i prihvatljivog članstva. Naime, Zakon 4430/2016 postavio je nove temelje za razvoj područja djelovanja grčkih društvenih poduzeća, uvelike proširivši značenje 'društvenog cilja' kako bi uključio niz aktivnosti za širu javnost, umjesto da bude isključivo usmjeren na ranjive i/ ili posebne društvene skupine.

5.2 Trenutno stanje

U usporedbi s drugim europskim zemljama grčka su socijalna poduzeća još uvijek u začecima. Prema kriterijima EU-a, ukupan broj grčkih društvenih poduzeća procjenjuje se na 1.148. Velika većina (984) su SCE za kolektivne i društvene svrhe. Unatoč vrlo maloj veličini i godišnjem prometu, grčka socijalna poduzeća obuhvaćaju širok spektar gospodarskih aktivnosti. Međutim, većina organizacija obično djeluje unutar trgovine i prerade hrane, obrazovanja, opće trgovine i usluga u slobodno vrijeme. Grčka socijalna poduzeća također karakteriziraju članovi s visokom razinom obrazovanja i žene, koje čine više od 60% njihove ukupne radne snage. Konačno, socijalna poduzeća su neravnomjerno raspoređena po Grčkoj.

Vrste društvenih poduzeća koja su trenutačno prisutne u Grčkoj su: Društvena zadružna poduzeća (SCE), podijeljena u potkategorije integracijskih SCE-a i SCE-ova za kolektivnu i društvenu dobrobit, socijalne zadruge s ograničenom odgovornošću, ženske agroturističke zadruge, socijalna poduzeća kao što su građanske zadruge, društva s ograničenom odgovornošću i poljoprivredne zadruge. Također postoje dvije vrste pravnih oblika koji se ne mogu u potpunosti smatrati društvenim poduzećima prema operativnoj definiciji EU-a: udruge i civilna neprofitna društva i fondacije.

5.3 Zaključci

Unatoč svom nedavnom dinamičnom razvoju, grčka socijalna poduzeća suočavaju se s nizom ograničenja i prepreka u svom daljnjem razvoju. Prema izvješću British Council-a iz 2017., većina ispitanika smatra pristup oblicima financiranja i administrativna pitanja te birokraciju najvažnijim preprekama koje ometaju razvoj društvenog poduzeća u cijeloj zemlji. Na primjer, mnoge najavljene mjere potpore ostaju neaktivne, a većina regija ima manji pristup financiranju, bespovratnim sredstvima i informacijama od onih u Atici. Postoje i neki kulturološki problemi, poput nedostatka svijesti o tradiciji suradnje. Unatoč tome, iako je još u povojima, grčki ekosustav društvenih poduzeća vrlo je dinamičan i potencijalno bi mogao napredovati u budućnosti.

Pitanja za razmišljanje

- Zašto je važno da se socijalne zadruge ne fokusiraju samo na ranjive i/ili posebne društvene skupine?
- Razmislite o važnosti da zakonodavstvo koje se odnosi na socijalna poduzeća ne zahtijeva pretjeranu količinu birokracije.
- Koje bi politike Grčka trebala provesti za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Tema 6. HRVATSKI PRAVNI OKVIR

6.1 Zakon

2011. godine Zakonom o zadrugama uvedeno je socijalno zadrugarstvo, kako bi se zadruge povezale sa sektorom društvenog poduzetništva. U 2015. godini donesena je „Strategija razvoja poduzetništva“ čiji je glavni cilj stvaranje poticajnog okruženja za društveno poduzetništvo u Hrvatskoj, čime se smanjuju regionalne razlike, povećava zaposlenost i osigurava pravednija raspodjela društvenog bogatstva. Strategija definira društveno poduzetništvo kao “posao koji se temelji na načelima društvene, ekološke i ekonomske održivosti, u kojem se ostvarena dobit ili višak u cijelosti ili većim dijelom reinvestira za dobrobit zajednice”. Definicija je popraćena kroz devet kriterija za identifikaciju društvenih poduzeća. Hrvatska definicija uvelike je usklađena s operativnom definicijom socijalnog poduzeća EU-a jer se uvelike temelji na dokumentima i politikama EU-a, posebice na Inicijativi za socijalno poduzetništvo. Službena definicija navedena u Strategiji ne navodi precizno pravne oblike mogućih društvenih poduzeća, već implicira da se društvenim poduzećima mogu smatrati različiti oblici koji zadovoljavaju propisane kriterije.

6.2 Trenutno stanje

U Hrvatskoj ne postoje *zakonski određena* socijalna poduzeća, što rezultira nepostojanjem službenih podataka o njima. Strategija nije razjasnila situaciju, a primjena devet kriterija za identifikaciju društvenih poduzeća je previše složena i nema nikakav mehanizam praćenja i kontrole. Postoji nekoliko pravnih oblika u hrvatskom zakonodavstvu koji zadovoljavaju barem neke od kriterija operativne definicije EU, te se stoga mogu smatrati društvenim poduzećima: udruge koje se bave društvenim poduzetništvom i drugim aktivnostima od općeg interesa te obavljaju gospodarske djelatnosti; zadruge, posebno socijalne zadruge, braniteljske socijalno-radne zadruge, ali i druge zadruge koje imaju socijalne ciljeve, privatne zaklade koje obavljaju odgovarajuće djelatnosti od općeg interesa i gospodarske djelatnosti; tvrtke, one koje financiraju udruge ili one koje teže društvenim ciljevima te Ustanove čiji su osnivači udruge koje obavljaju relevantne djelatnosti od općeg interesa. Zaštitne i integrativne radionice *same po sebi* nisu pravne forme, već statusi koje dobivaju pojedina poduzeća, zadruge i ustanove koje zapošljavaju osobe s invaliditetom.

Procijenjeni broj socijalnih poduzeća u 2018. godini bio je: 346 udruga, 25 socijalnih zadruga, 35 braniteljskih socijalno-radnih zadruga, 33 zadruge socijalne djelatnosti, 5 zaklada, 60 trgovačkih društava, 15 ustanova i 7 zaštitnih radionica.

Hrvatska društvena poduzeća uglavnom djeluju u području poljoprivrede, zatim usluga socijalne skrbi, proizvodnje tradicionalnih proizvoda i suvenira, turizma, prerade hrane i ugostiteljstva, gospodarenja otpadom i prerade drva (Turza 2014). Studija iz 2015. (Šimleša 2015.) pokazala je da su prihodi prijavljenih društvenih poduzeća iznosili 24,6 milijuna eura u 2013. i 23,3 milijuna u 2014. godini.

6.3 Zaključci

Zbog nedostatka političke volje, Strategija socijalnih poduzeća je slabo provedena i do danas nije uspjela postići svoje ciljeve stvaranja potpornog zakonodavnog i institucionalnog okvira; stvaranje potpornog financijskog okvira; promicanje obrazovanja o društvenom poduzetništvu; te promicanje javne vidljivosti društvenih poduzeća. Veliki ograničavajući čimbenik je činjenica da postojećem zakonodavstvu o društvenim poduzećima nedostaje koherentnosti. Mnogi dionici smatraju da je nedostatak poslovnih vještina među društvenim poduzetnicima jedno od važnih ograničenja u razvoju društvenih poduzeća. Međutim, porast programa potpore, obuke i razvoja vještina posljednjih godina donekle je prevladao ovaj nedostatak. Glavni izazov s kojim se suočavaju društvena poduzeća u Hrvatskoj je kako ljudima dati jasnije razumijevanje koncepta društvenog poduzeća. Zaključno, iako je došlo do nekih promjena, Hrvatsku još treba identificirati kao onu koja se nalazi u fazi 'progresivnog nastajanja' razvoja društvenog poduzeća.

Pitanja za razmišljanje

- Razmislite o utjecaju koji je EU imao na stvaranje pravnog okvira za socijalna poduzeća u državama članicama.
- Razmislite o korisnosti mjera praćenja za praćenje društvenih poduzeća

- Koje bi politike Hrvatska trebala provoditi za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Tema 7. BUGARSKI PRAVNI OKVIR

7.1 Zakon

Razvoj društvenih poduzeća u Bugarskoj nije vođen jedinstvenom strogom definicijom niti relevantnim regulatornim okvirom. To je značilo da su gospodarski subjekti koji imaju neka obilježja društvenog poduzeća nastali na temelju različitih zakona. Taj spontani razvoj rezultira danas značajnim brojem i velikom raznolikošću pravnih oblika poduzeća s (dominantno) društvenim ciljevima. Popis poduzeća s društvenim ciljevima uključuje: udruge i zaklade koje obavljaju gospodarske djelatnosti, koja su definirana kao samoupravna udruga zajednice, koja razvijaju i obogaćuju lokalne kulturne, društvene i obrazovne aktivnosti, zadruga osoba s invaliditetom, specijalizirana poduzeća za integraciju osoba s invaliditetom. Općenito, ove osnovne zakonske odredbe pružaju mogućnosti poduzećima sa socijalnim ciljevima da se identificiraju kao socijalna poduzeća u skladu s operativnom definicijom EU-a.

Novi Zakon o poduzećima socijalne i solidarne ekonomije usvojen je u Državnom zboru 18. listopada 2018., a stupio je na snagu 2. svibnja 2019. Ovo je prvi zakon koji prepoznaje postojanje i funkciju različitih aktera socijalne ekonomije. Cilj mu je dati jasnu definiciju društvenih poduzeća, mjere za njihovo promicanje, kao i mehanizme interakcije s državom i drugim dionicima. Zakon uvodi sljedeća načela socijalne i solidarne ekonomije: prioritet socijalnih nad gospodarskim ciljevima; suradnja za javno i/ili zajedničko dobro; javnost i transparentnost; neovisnost od javnih vlasti; sudjelovanje članova, radnika ili namještenika u donošenju upravljačkih odluka.

Novi Zakon o poduzećima socijalnog i solidarnog gospodarstva u Bugarskoj odgovara operativnoj definiciji EU-a u odnosu na ekonomske, socijalne i uključive dimenzije upravljanja.

7.2 Trenutno stanje

Zbog nedostatka dovoljno statističkih podataka i uz mnoge rezerve, ukupan broj trenutno uspostavljenih društvenih poduzeća koja odgovaraju operativnoj definiciji EU-a u Bugarskoj mogao bi se procijeniti na 3674. Oni čine oko 1% svih poduzeća u zemlji, zapošljavajući oko 2% zaposlenog stanovništva. Oni doprinose oko 0,7% dodane vrijednosti proizvedene u zemlji. Sve tri brojke znatno su ispod prosjeka EU. Njihov sastav po pravnom obliku je sljedeći: 2430 udruga i zaklada; 1.000 čitališta; 200 specijaliziranih poduzeća za osobe s invaliditetom i 44 zadruga osoba s invaliditetom.

Prema nekim izvorima, udruge i zaklade, uključujući i čitališta, obično pružaju socijalne, obrazovne, obrazovne i zdravstvene usluge. Zapanjujuće regionalne razlike postoje i nastavljaju rasti. Svi podaci potvrđuju koncentraciju udruga i zaklada (bez čitališta) u glavnom gradu i velikim gradovima.

7.3 Zaključci

Najvidljiviji i najčešće spominjani ograničavajući čimbenici razvoja društvenih poduzeća dolaze u obliku: slabog državnog financiranja, nedovoljne ciljane pomoći kroz namjenske financijske instrumente, nedostatka odgovarajuće potpore općina i nedostatka kvalificiranog osoblja. Neki sugeriraju da niska sklonost inovacijama također predstavlja prepreku za pokretanje ili povećanje društvenih poduzeća. No, čini se da je temeljni ograničavajući čimbenik koji ugrožava razvoj socijalnog poduzetništva opća gospodarska i socijalna situacija u zemlji. Trenutačno se društvena poduzeća uglavnom oslanjaju na javnu (proračunsku) potporu, no mogućnosti javnih proračuna (nacionalnih i lokalnih) za potporu socijalnim poduzećima i dalje su prilično ograničene. To se kombinira s visokom razinom siromaštva (dohotka), koja je najviša u cijeloj EU. Stoga, unatoč velikim potrebama za socijalnim uslugama, ograničeni javni proračuni i niski prihodi smanjuju potražnju za dobrima i uslugama koje bi socijalna poduzeća mogla pružiti. U Bugarskoj su potrebne promjene u gospodarskoj i socijalnoj politici. Ubrzani razvoj društvenih poduzeća jedna je od važnih prilika za pozitivne promjene. Novi Zakon o poduzećima socijalnog i solidarnog gospodarstva korak je u tom smjeru. No, potrebni su i mnogi drugi koraci za ubrzani i učinkovit razvoj društvenih poduzeća.

Pitanja za razmišljanje

- Razmislite o važnosti zakona o društvenim poduzećima koja uzimaju u obzir lokalne posebnosti svake zemlje.
- U koju bi vrstu društvenih poduzeća vlada trebala ulagati u zemlji poput Bugarske?
- Koje bi politike Bugarska trebala provesti za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Tema 8. POLJSKI PRAVNI OKVIR

8.1 Zakon

Ulazak Poljske u Europsku uniju 2004. odigrao je ključnu ulogu u poticanju razvoja socijalnog poduzetništva. Trenutačno su socijalna poduzeća u Poljskoj regulirana posebnim pravnim okvirom za svaku vrstu. To je zbog činjenice da sve do nedavno nije postojala zajednička pravna definicija socijalnog poduzeća. Međutim, analizirajući različite vrste organizacija koje zadovoljavaju kriterije operativne definicije EU-a, može se zaključiti da se mogu razlikovati četiri vrste društvenih poduzeća. To su: socijalne zadruge, poduzetničke neprofitne organizacije (ENPO), ustanove profesionalne djelatnosti i neprofitna poduzeća.

Trenutačno najznačajniji izvor koji regulira socijalna poduzeća u Poljskoj je Nacionalni program za razvoj socijalne ekonomije (KPRES), koji je prihvatilo Vijeće ministara 2014. i produžilo (uz neke novine) 2019. za sljedeće četiri godine. Prema KPRES-u 2019-2023, socijalna poduzeća zamišljena su kao subjekti koji provode tržišne aktivnosti, uključujući i gospodarsku djelatnost (nepovezanu poslovnu djelatnost) i plaćenu aktivnost povezanu s misijom usmjerenu na reintegraciju osoba kojima prijeti socijalna isključenost, što mora činiti najmanje 30% radne snage.

U srpnju 2022. godine donesen je novi Zakon o društvenim poduzećima i poticanju socijalne ekonomije. Zakon uvodi status socijalnog poduzeća koji mogu steći organizacije koje ispunjavaju određene uvjete, neovisno o pravnom obliku. Ovaj status moći će ostvariti: socijalne zadruge, nevladine organizacije, radne zadruge, zadruge invalida i slijepih osoba, poljoprivredne proizvodne zadruge. Prema Zakonu o socijalnom i solidarnom gospodarstvu, socijalno poduzeće je subjekt koji, neovisno o pravnoj vrsti, obavlja gospodarsku djelatnost, uključujući plaćenu statutarnu djelatnost i/ili tržišnu djelatnost. Socijalna poduzeća djeluju na području socijalne i profesionalne reintegracije osoba kojima prijeti socijalna isključenost te istovremeno pružaju usluge od općeg interesa. Zakon predviđa posebne olakšice za registrirana socijalna poduzeća, uključujući subvencije za zaposlenike iz skupina u nepovoljnom položaju i porezna oslobođenja.

8.2 Trenutno stanje

Sve vrste društvenih poduzeća u Poljskoj rastu u broju otkako su službeno priznate. Također raste i broj zaposlenih. Društvena poduzeća još uvijek su uzak dio poljskog gospodarstva, ali njihov značaj stalno raste. Analize provedene u ovoj studiji otkrile su da je 2019. godine u Poljskoj postojalo 29.535 društvenih poduzeća. Najbrojnija su ENPO poduzeća te se procjenjuje da ih ima 27.600, zatim 1.600 socijalnih zadruga, 226 neprofitnih tvrtki i 109 ZAZ poduzeća. Prije su socijalna poduzeća zapošljavala 428.700 pojedinaca, ali je njihov potencijal zapošljavanja, mjereno u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE) znatno manji.

8.3 Zaključci

Postoji nekoliko problema s kojima se suočavaju socijalna poduzeća u Poljskoj. Prvo, postoji konceptualna zbrka u definiranju društvenog poduzeća. To je povezano s činjenicom da je koncept socijalnog poduzeća relativno nov, jer postoji otprilike 15 godina u teoretskim razmatranjima i u socio-ekonomskom okruženju u Poljskoj. Konceptualna zbrka povezana je i s dvosmislenošću u definiranju područja djelovanja društvenih poduzeća. Postoji tendencija poistovjećivanja društvenih poduzeća s radnom integracijom. Različite vrste aktivnosti koje poduzimaju socijalna poduzeća, uključujući na primjer lokalni razvoj ili pružanje usluga od općeg interesa, nisu pravilno priznate u Poljskoj. Osim toga, fragmentiranost pravnih shema otežava izgradnju zajedničkog identiteta sektora društvenih poduzeća. Kao rezultat toga, poljske organizacije koje formiraju socijalna poduzeća ne prepoznaju sebe kao ujedinjeni sektor. Ovi su problemi isprepleteni nizom prepreka s kojima se susreću poljska socijalna poduzeća. To uključuje nevoljkost poduzimanja i provođenja gospodarskih aktivnosti među neprofitnim organizacijama; ograničena potražnja za dobrima i uslugama koje pružaju socijalna poduzeća od strane javnih tijela, tržišnih poduzeća i pojedinačnih primatelja; i slabe menadžerske vještine među menadžerima društvenih poduzeća.

U isto vrijeme, posljednjih godina svjedočimo porastu interesa za socijalna poduzeća u Poljskoj. Značajno su poboljšali svoj položaj, što se može zahvaliti postupnom prepoznavanju društvenih poduzeća od strane građana, akademske zajednice, trećeg sektora i predstavnika javne uprave. Zahvaljujući novim propisima, socijalna ekonomija će se razvijati i biti važan instrument aktivne socijalne politike.

Pitanja za razmišljanje

- Razmislite o važnosti djelovanja društvenih poduzeća kao jedinstvenog sektora.
- Kako bi društvena poduzeća mogla poboljšati svoju prepoznatljivost kod građana?
- Koje bi politike Poljska trebala provesti za poticanje socijalnog i zelenog poduzetništva?

Studije slučaja

Naslov studije slučaja broj 1:

Zakon o socijalnim zadrugama u Italiji: Prilagodba postojećeg zakona o zadrugama za potporu razvoju socijalnog poduzeća

Opis studije slučaja:

Kako je nastao talijanski zakon o socijalnom poduzetništvu

Razvoj društvenih poduzeća u obliku socijalnih zadruga, započeo je u Italiji relativno ranije nego u većini europskih država članica, krajem 1960-ih i ranih 1970-ih godina. Socijalne zadruge su istaknuti pokretači pružanja socijalne skrbi, a stvorene su kada su se pojavile razlike u dobrobiti jer određene društvene potrebe nisu na odgovarajući način zadovoljile ni javni ni privatni sektor. Važan akcelerator razvoja socijalne zadruge u Italiji bilo je ukidanje Crispi zakona (6972/1890), koji je naveo da je odgovornost pružanja usluga socijalne skrbi ograničena na javne subjekte ili na same građane. Međutim, odluka Ustavnog suda 396 iz 1988. proglasila ga je neustavnim, proširujući pružanje usluga socijalne skrbi na privatne subjekte. Godine 1991., nakon gotovo deset godina nereguliranog razvoja, talijanski zakon priznao je i nove i postojeće socijalne zadruge i podržao njihovo širenje diljem Italije.

Talijanski zakon kao temelj za druge zemlje EU

Godine 1991. Italija je donijela Zakon 381/1991 o socijalnim zadrugama kako bi zakonski priznala zadruge koje rade s izričitim "ciljem ostvarivanja općeg interesa zajednice u ljudskoj promociji i društvenoj integraciji građana". Zakonom su uređene dvije vrste oblika socijalne zadruge: tip A, tj. socijalne zadruge koje pružaju usluge socijalne skrbi ili obrazovanja i tip B, tj. socijalne zadruge koje integriraju ranjive pojedince ili pojedince u nepovoljnom položaju u posao kroz poljoprivredne, proizvodne ili druge komercijalne aktivnosti. Socijalne zadruge tipa B trebale bi uključivati najmanje 30% radnika u nepovoljnom položaju među svojom radnom snagom za koje su oslobođene plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje.

Talijanski zakon 381/1991 o socijalnim zadrugama prva je generacija zakona razvijenih za posebno reguliranje društvenih poduzeća, djelujući kao temeljni zakon u promicanju ekosustava socijalne i solidarne ekonomije diljem Europe (u Portugalu, Španjolskoj, Grčkoj, Francuskoj, Mađarskoj, Češkoj) te u Sjedinjenim Američkim Državama. Ovaj je zakon dao model zakonodavstva za socijalna poduzeća na razini Europske unije i na globalnoj razini, što je dovelo do replikacije i upotrebe oblika društvenih poduzeća tipa A i tipa B kako je definirano Zakonom, kao što je slučaj u Južnoj Koreji.

Postignuće:

Zakon 381/1991 o socijalnim zadrugama pionirski je pravni okvir, jer je to bio prvi zakon koji posebno priznaje i regulira socijalna poduzeća u Italiji. Potaknuo je razvoj Zakona o socijalnim zadrugama i drugih pravnih okvira za reguliranje društvenih poduzeća. Zakon 118/2005 i Zakonodavna uredba 155/2006 priznaju socijalna poduzeća kroz pravni status, dopuštajući širokom rasponu subjekata (udrugama, zakladama, vjerskim ustanovama, zadrugama, ograničenim odgovornošću i dioničarskim društvima) da obavljaju gospodarske aktivnosti s društvenom svrhom, čime su povećavaju svoj udio u BDP-u talijanskog gospodarstva.

Ključni zaključci : npr. naučene lekcije, stečeno znanje , razlozi za inspiraciju

Studija slučaja podučava korisnike modula o važnosti zakonodavnog djelovanja na razini pojedine zemlje. Može imati revolucionaran utjecaj na zakonodavstvo koje se donosi čak i na međunarodnoj razini.

Naslov studije slučaja 2:

iz Bruxellesa iz 2018.: uključiv proces donošenja politika za sukonstruiranje pravnog okvira za socijalna poduzeća

Opis studije slučaja: oko 1 stranica (uključuje tekst, snimke zaslona, videozapise, slike.)

Što

Uredba o akreditaciji i potpori socijalnih poduzeća usvojena je 23. srpnja 2018. u regiji Bruxelles-Capital u Belgiji. Usvajanje ovog Pravilnika rezultat je dvogodišnjeg procesa savjetovanja s različitim dionicima, uključujući Gospodarsko i socijalno vijeće regije glavnog grada Bruxellesa (CESRBC), Ured za zapošljavanje Actiris iz Bruxellesa, Platformu za savjetovanje o socijalnoj ekonomiji iz Bruxellesa proširenu na ConcertES1 i SAW-B (pogledajte korake u nastavku). Ostali dionici, kao što su akademici, savezi društvenih poduzeća i sama socijalna poduzeća, također su sudjelovali u procesu konzultacija, posebice za utvrđivanje definicije socijalnog poduzeća.

Uredba uspostavlja skup kriterija organiziranih u tri dimenzije – socijalnu, ekonomsku i upravljačku i definira „društvena poduzeća” kao privatne ili javne pravne osobe koje provode gospodarski projekt, teže društvenoj svrsi i provode demokratsko upravljanje. Osim toga, pravni okvir utvrđuje programe javne potpore koje socijalna poduzeća mogu iskoristiti, uključujući financijsku i nefinancijsku pomoć.

Zašto

Sve do nedavno, socijalna poduzeća i socijalna ekonomija u regiji glavnog grada Bruxellesa bili su u velikoj mjeri povezani s područjem radne integracije. Cilj ovog procesa donošenja politika bio je dvojak:

- 1) revizija pravilnika iz 20042 i 20123 o socijalnoj ekonomiji i akreditaciji društvenih poduzeća za radnu integraciju i
- 2) prepoznavanje društvenih poduzeća izvan područja radne integracije.

Prilikom dizajniranja pravnih okvira, uključiv proces savjetovanja može biti od temeljne važnosti jer pročišćava način na koji kreatori politika razumiju socijalna poduzeća i tako osigurava da su pravni okviri relevantni, primjereni i da zadovoljavaju potrebe relevantnih dionika. Konačno, sukonstruiranje pravnog okvira pomaže u izbjegavanju problema u praktičnoj provedbi, poboljšava usklađenost i prihvaćanje takvog okvira te naposljetku povećava povjerenje javnosti u vladu.

Udarac

U lipnju 2021. u regiji glavnog grada Bruxellesa akreditirano je 155 društvenih poduzeća. Pravilnik iz 2018. pozitivno je utjecao na socijalna poduzeća jer je ojačao njihovu pravnu sigurnost u odnosu na europsko zakonodavstvo o državnim potporama i time povećao njihov pristup financijskim sredstvima. Također je omogućio društvenim poduzećima da poboljšaju svoje interne procese, posebno u pogledu upravljanja. Ukratko, Briselska uredba o društvenim poduzećima i njezin proces donošenja politika pomogli su u izgradnji zajedničkog razumijevanja društvenih poduzeća i strukturiranju cjelokupnog područja, što je zauzvrat potaknulo razvoj društvenih poduzeća u regiji glavnog grada Bruxellesa.

Ključni zaključci: npr. naučene lekcije, znanje, razlog za inspiraciju naučene lekcije, znanje

Pokretanjem procesa savjetovanja u ranoj fazi razvoja politike, Vlada regije glavnog grada Bruxellesa pomogla je maksimizirati vrijednost angažmana dionika. Sudjelovanje sa širokim rasponom aktera omogućilo je osmišljavanje pravnog okvira koji je više usklađen s potrebama i realnošću područja te koji odražava niz stajališta na proporcionalan način, čime se izbjegava njegovo usidrenje u jednu ideologiju društvenog poduzetništva. Takav uključiv proces kreiranja politike također je omogućio šire prihvaćanje kriterija za socijalna poduzeća i omogućio zajedničko razumijevanje i tumačenje pravnog okvira. U konačnici, proces je potaknuo dijalog između kreatora politike i glavnih aktera na terenu. Dijalog ostaje otvoren i danas i omogućuje jednostavno okupljanje ovih glavnih aktera za stolom kada je to potrebno.

Aktivnosti

Uvodni video	
Način provedbe: (uživo, online, hibridno)	online
Ciljevi učenja	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati normativne izvore društvenog i zelenog poduzetništva • identificirati europske prioritete usmjerenih zelenom i društvenom poduzetništvu
Potreban materijal/oprema	Računalo
Opis aktivnosti	Korisnik gleda kratki YouTube video koji objašnjava pojmove socijalne ekonomije i socijalnog poduzeća, s fokusom na Europske zemlje koje podržavaju socijalnu ekonomiju. https://www.youtube.com/watch?v=Hy1Vb08TAUY
Pitanja	1. Je li ova aktivnost poboljšala vaše razumijevanje teme modula?
Dodijeljeno vrijeme	30 minuta
Kako se ova aktivnost može prilagoditi u drugom formatu?	Aktivnost se također može odvijati u manjim grupama uživo. U tom slučaju korisnici zajedno gledaju video i zatim se vodi rasprava o njegovom sadržaju.
Bilješke za trenera/facilitatora	

Preokrenuta učionica	
Format: (uživo, online, hibridno)	uživo, online
Ciljevi učenja	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati normativne izvore društvenog i zelenog poduzetništva • identificirati europske prioritete u kontekstu zelenog i društvenog poduzetništva • učvrstiti znanje o gradivu modula • Poticati razmjenu mišljenja među članovima grupe

Potreban materijal/oprema	Računalo, ploča
Opis aktivnosti	Korisnici modula podijeljeni su u osam grupa i svakoj grupi je dodijeljeno poglavlje. Članovi grupe se potiču da pročitaju svoje poglavlje i pripreme kratku prezentaciju koju će kasnije prezentirati svim ostalim korisnicima.
Pitanja	1. Je li ova aktivnost poboljšala vaše razumijevanje gradiva? 2. Jeste li uspjeli steći različite perspektive i gledišta o modulu radeći u grupi?
Dodijeljeno vrijeme	2 sata
Kako se ova aktivnost može prilagoditi u drugom formatu?	Ako je primjenjivo
Bilješke za trenera/facilitatora	

Frontalna nastava	
Format: (uživo, online, hibrid)	uživo
Ciljevi učenja	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati normativne izvore društvenog i zelenog poduzetništva • identificirati europske prioritete u smislu zelenog i društvenog poduzetništva • steći veću svijest o europskoj politici poduzetničkog obrazovanja • razumjeti društvenu ulogu poduzetnika
Potreban materijal/oprema	Računalo ili prijenosno računalo
Opis aktivnosti	Korisnici modula pohađaju predavanja uživo ili online. Predavač je osoba koja nije dio grupe i prezentira gradivo modula, uz mogućnost korištenja Powerpoint prezentacije. se Zatim slijedi rasprava o gradivu između korisnika i predavača te predavač odgovara na postavljena pitanja.
Pitanja	1. Je li ova aktivnost poboljšala vaše razumijevanje gradiva? 2. Jeste li mogli dobiti različite perspektive i stajališta o gradivu raspravljajući o njemu sa svojom grupom i predavačem? 3. Je li predavač bio učinkovit u prezentiranju gradiva?
Dodijeljeno vrijeme	2 sata
Kako se ova aktivnost može prilagoditi u drugom formatu?	Aktivnost se može odvijati putem internetske aplikacije za videokonferencije
Bilješke za trenera/facilitatora	

Daljnje čitanje

Naziv resursa	Tip	Veza
Područje web stranice Komisije EU posvećeno analizi društvenih poduzeća i njihovih ekosustava u Europi	Web stranica	https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8274
Društvena poduzeća u srednjoj i istočnoj Europi	Papir	https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/51385/9781000367157.pdf?sequence=1#page=173
Vodič za udomljavanje Poduzetničko obrazovanje	Papir	https://eisma.ec.europa.eu/system/files/2022-01/A%20guide%20for%20fostering%20entrepreneurship%20education.pdf
Usvajanje zelenih ekoloških praksi u malim i srednjim poduzećima: obrasci poduzetničke i poslovne politike u Rumunjskoj	Papir	https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/4968
Zeleni sporazum EU-a za dekarbonizaciju Rumunjske	Papir	https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjgiu2GsKr5AhUthv0HHVX4BpMQFnoECC4QAQ&url=https%3A%2F%2Fassets.ey.com%2Fcontent%2Fdam%2Fey-sites%2Fey-com%2Fen_ro%2Fvijesti%2F21%2F4%2Fey-ro-en-report-the-european-green-deal.pdf%3Fdownload&usq=A_OvVaw1xobAWbSFJZ9DeUScvaGXe
Pravni okvir socijalne ekonomije u Rumunjskoj	Web stranica	https://cries.ro/economie-sociala/
Novo pravno okruženje grčke socijalne i solidarne ekonomije: Prepreke i prilike za razvoj sektora	Papir	https://www.researchgate.net/publication/328333843_New_legal_environment_of_the_Greek_Social_and_Solidarity_Economy_Impediments_and_opportunities_for_the_development_of_the_sector

Kviz

P1. Što je poduzetničko obrazovanje (EE)? (c)

- a) Tečaj o tome kako pokrenuti posao
- b) Školski predmet
- c) Kombinacija izgradnje kompetencija i promjene načina razmišljanja
- d) Sve od navedenog

Q2. Od čega se sastoji „uključivi” pristup za brojanje društvenih poduzeća u Belgiji? (b)

- a) Broji sve organizacije uključene u socijalno uključivanje
- b) Broji sve organizacije smještene između javne i privatne profitne sfere
- c) Broji sve lako definirane vrste društvenih poduzeća
- d) Sve od navedenog

Q3. Koji je najčešći oblik socijalnog poduzetništva u Italiji? (a)

- a) Udruge
- b) Socijalne zadruge
- c) Zaklade
- d) Sve od navedenog

Q4. Što je u Rumunjskoj "društveno poduzeće za socijalno uključivanje"? (b)

- a) Privatna organizacija koja nudi usluge osobama u nepovoljnom položaju
- b) Privatna organizacija koja obavlja gospodarsku djelatnost s ciljem osiguravanja društveno-poslovnog uključivanja osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada
- c) Zadruga sastavljena od ljudi u nepovoljnom položaju
- d) Sve od navedenog

P5. Koji sektor jamči najveći uspjeh socijalnim poduzećima u Rumunjskoj? (a)

- a) Socijalne usluge
- b) Pravedna trgovina
- c) Obnovljiva energija
- d) Sve od navedenog

P6. Koja je glavna prepreka s kojom se moraju suočiti grčka socijalna poduzeća? (c)

- a) Nedostatak podrške države i društva
- b) Nedostatak poduzetničkih vještina
- c) Birokracija i neutemeljenost
- d) Sve od navedenog

P7. Zašto je teško prikupljati podatke o hrvatskim društvenim poduzećima? (b)

- a) Pretjerana birokracija
- b) Primjena svih devet kriterija je previše složena
- c) Organizacije nisu zainteresirane za dobivanje statusa socijalnog poduzeća
- d) Sve od navedenog

P8. Koji faktor ograničava razvoj socijalnog poduzetništva u Bugarskoj? (d)

- a) Slabo državno financiranje
- b) Nedostatak kvalificiranog osoblja
- c) Loša ekonomska i socijalna situacija
- d) Sve od navedenog

P9. Zašto se poljska socijalna poduzeća ne prepoznaju kao ujedinjeni sektor? (c)

- a) Jer vjeruju da postoji temeljna razlika između pružanja socijalnih usluga i poslovanja
- b) Zato što više vole razlikovati različite sektore
- c) Zato što su pravne sheme donedavno bile rascjepkane
- d) Sve od navedenog

P10. Zašto je Uredba iz Bruxellesa 2018. razvijena uz pomoć konzultacije se s dionicima? (d)

- a) Kako bi se maksimalno povećao angažman dionika
- b) Kako bi se stvorio pravni okvir koji je bolje usklađen s potrebama područja
- c) Kako bi se zadobilo šire prihvaćanje kriterija za socijalna poduzeća
- d) Sve od navedenog

Reference

Tema 3 - Talijanski pravni okvir: Borzaga, C. (2020). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: Državno izvješće Italija (kataloški br. KE-02-20-042-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/Qq64ny>

Tema 8 - Poljski pravni okvir: Ciepielewska-Kowalik, A. (2020). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: Državno

izvješće Poljska (katalogski br. KE-02-20-043-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

Tema 7 - Bugarski pravni okvir: Jeliaskova, M. (2019). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: Državno izvješće Bugarska (katalogski br. KE-03-18-513-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

Tema 4 - Rumunjski pravni okvir: Lambriu, M., Petrescu, C. (2019). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: izvješće o zemlji Rumunjska (katalogski br. KE-07-18-052-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

Tema 1 - Europski pravni okvir: Lilischkis, S., Tømmerbakke, J., Melleri, M., Volkmann, C., Grünhagen, M. (2021.): Vodič za poticanje obrazovanja za poduzetništvo. Pet ključnih radnji prema digitalnoj, zelenoj i otpornoj Europi. (Papir br. EA-09-21-266-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://eisma.ec.europa.eu/system/files/2022-01/A%20guide%20for%20fostering%20entrepreneurship%20education.pdf>

Tema 2 - Belgijski pravni okvir: Nyssens, M., Huybrechts, B. (2020.). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: Državno izvješće Belgija (katalogski br. KE-02-20-039-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

Tema 5 - Grčki pravni okvir: Varvarousis, A., Tsitsirigkos, G. (2019). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: Državno izvješće Grčka (katalogski br. KE-07-18-051-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

Tema 6 - Hrvatski pravni okvir: Vidović, D. (2019). Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi: izvješće o Hrvatskoj (katalogski br. KE-04-19-251-EN-N). Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. Dostupno na <https://europa.eu/!Qq64ny>

